

Eş Şiddeti Öyküsüyle Adli Tıp Kurumu Adana Şube Müdürlüğü'ne Başvuran Olguların İncelenmesi

THE EVALUATION OF INTIMATE VIOLENCE CASES ATTENDED TO ADANA BRANCH OF COUNCIL OF FORENSIC MEDICINE

Dr. M. Mustafa ARSLAN,^a Dr. Berna YARIMOĞLU,^b Dr. Necmi ÇEKİN,^{a,b} Dr. Ahmet HİLAL^b

^aAdli Tıp Kurumu, Adana Şube Müdürlüğü,

^bAdli Tıp AD, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, ADANA

Özet

Amaç: Kadına yönelik şiddet olayları pek çok ülkede her ırk, sınıf, etnik ve kültürel grupta ortaya çıkabilmektedir. Ülkemiz de dahil olmak üzere birçok toplumda eş tarafından uygulanan şiddetin bir dereceye kadar doğal sayılması ve ataerkil aile yapısının bir sonucu olarak görülmesi nedeni ile sorun, aile içinde çözülmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmada eşi tarafından şiddete uğrayan olguların özelliklerinin ortaya konulması amaçlandı.

Gereç ve Yöntemler: Bu çalışmada, eşi tarafından fiziksel şiddete uğraması nedeniyle Adli Tıp Kurumu Adana Şube Müdürlüğü'ne rapor almak üzere gönderilen 64 kadına yüz yüze görüşülerek anket uygulandı. Anket formları demografik özelliklerin yanı sıra şiddetin başlama zamanı, şekli, olguların eğitim düzeyleri, evlenme şekli v.b. soruları içermekteydi.

Bulgular: Şiddete maruz kalan kadınların %39.0'unun 20-30 yaş grubunda, %62.5'inin ilkökul mezunu, %64.0'ünün ev hanımı olduğu, %45.3'ünün görücü usulü ile evlendiği, %47.8'inin evliliğin ilk ayında şiddete maruz kaldığı ve %18.7'sinin da hayatı tehlikeye maruz kaldıkları saptandı.

Sonuç: Evlilik ya da tanışmanın ilk aylarından başlayıp, giderek artan oranda devam eden şiddetten kurtulmak istendiğinde çevre baskıları, yetersiz resmi ve hukuki destek ortamı ile karşılaşılmaktadır.

Abstract

Objective: Violence against women is encountered in many countries without difference in terms of race, ethnicity and cultural sub-groups. In some countries like Turkey this kind of violence against women in family is accepted in some degree as a normal cultural feature of male-dominant social culture and the problem is tried to solve in the family settings. In this study, the characteristic features of female cases undergone violence by their husbands were aimed to document.

Material and Methods: For this purpose, 64 female victims of physical violence by their husbands were examined for scoring and reporting the traumatic findings in the Adana branch of the Forensic Council of Turkey. A questionnaire was applied to these cases after an interview face to face. The questionnaire consisted of questions determining the demographic features, timing of the family violence, mode of violence, educational status of the cases, marital modes and etc.

Results: 39% of victims of family violence were in 20-30 age groups, 62.5% were graduated from elementary school, 64.0% was housewife and 45.3% were married by force of their parents. It was determined that the violence was started in first month of marriage in 47.8% and in 18.7% of cases the violence was threatened the life of the victims.

Conclusion: It was also determined that the effort of these victims to separate and by this way to escape from the violence in the family was encountered with social pressure and insufficient official and legal support.

Anahtar Kelimeler: Kadın, aile içi şiddet, adli tıp

Key Words: Woman, family violence, forensic medicine

Türkiye Klinikleri J Foren Med 2005, 2:39-43

Aile içi şiddet, aile içinden bir üyenin başka bir üyenin yaşamını, bedensel veya psikolojik bütünlüğünü, özgürlüğünü tahrip etmeye veya ona ciddi olarak zarar vermeye

yönelik her türlü girişimde bulunması veya ihmal etmesidir. Aile içi şiddet büyük oranda erkekler tarafından kadına yönelik işlenmektedir.¹

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada sıkça rastlanan, kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığını ciddi şekilde etkileyen bir durumdur. Şiddet denince mağdur kişide kalıcı bedensel yaralanmaların anlaşıldığı, aile içinde kadına ve çocuğa yönelik bu tür davranışların şiddet olarak yorumlanmadığı görülmektedir. Farklı çalışma sonuçları, yaşamları boyunca tüm kadınların %20-50'sinin fiziksel şiddete uğradığını ortaya

Geliş Tarihi/Received: 09.11.2004 Kabul Tarihi/Accepted: 05.07.2005

Bu çalışma 28-30 Mayıs 2004 Tarihinde 6. Adli Bilimler Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi/Correspondence: Dr. M. Mustafa ARSLAN
Adana Adli Tıp Şube Müdürlüğü,
ADANA
m.mustafaarslan@mynet.com

Copyright © 2005 by Türkiye Klinikleri

koymaktadır. Devamlı olarak şiddet ortamında yaşamaya bağlı olarak korku, anksiyete, kendini güvende hissetmeme, yorgunluk, tükenmişlik, yetersizlik duyguları belirlendiği vurgulanmaktadır.²⁻⁴

Aile içi şiddete uğrayan şahıslarla en sık karşılaşılan meslek grupları olmalarına karşın sağlık çalışanları ve adli personelin bu durumu görmezden gelerek özellikle zarara uğrayan kadına yönelik nasihatlerle olayı geçiştirmeye çalıştıkları bilinmektedir. Şiddete uğrayan kadında kendini çözümsüz durumda ve çaresiz hissetmesi, olayda kendi sorumluluğu olduğu baskısı, sessiz kalmalarına yol açmaktadır.³⁻⁶ Ülkemiz gibi, büyük aileden çekirdek aileye geçişin sık görüldüğü toplumlarda biçimsel olarak çekirdek aileyi yansıttıkları halde, düşünce ve duygu kavramlarında aile içi etkileşimde henüz tam bireyselleşmeyip, eski inanç ve törelerini sürdüren aileler çoğunluktadır. Çoğu kez aynı evde yaşanmasa da çiftlerin bağımsız davranmadıkları görülmektedir. Çevresel değişimler, kişisel hak ve özgürlükler aile üyeleri tarafından bilindiği halde aile içi yaşam kuralları pek değişmediğinden, kişiler arası ilişkilerde çatışmalar ve çoğu kez aile bireylerinde psikik belirtiler görülmektedir.^{4,7-9} Bu çalışmada; ilimizde, eş şiddeti nedeni ile adli başvurusunu yapmış olguların özelliklerinin ortaya konması amaçlandı.

Gereç ve Yöntemler

Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ne Temmuz-Eylül 2003 tarihleri arasında eşi tarafından şiddete uğradığını belirten ve adli raporlarının düzenlenmesi amacıyla gönderilen 64 olgu çalışma kapsamına alındı.

Şiddete uğrayan kadınların eğitim durumu, mesleği, evlenme şekilleri, şiddetin evlilikten ne kadar süre sonra başladığı, erkeğin mesleği, madde kullanma alışkanlığını sorgulayan bir anket formu hazırlandı. Kişileri yapılacak çalışma hakkında bilgilendirilip izin alındıktan sonra hazırlanan bu form Adli Tıp Uzmanı tarafından kişilerle yüz yüze görüşülerek uygulandı.

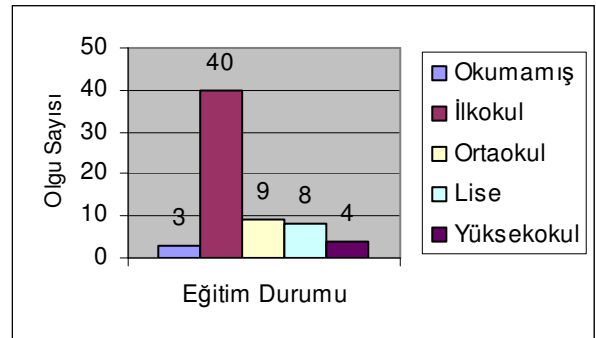
Bulgular

Eş şiddeti nedeniyle başvuran 64 olgunun yaş

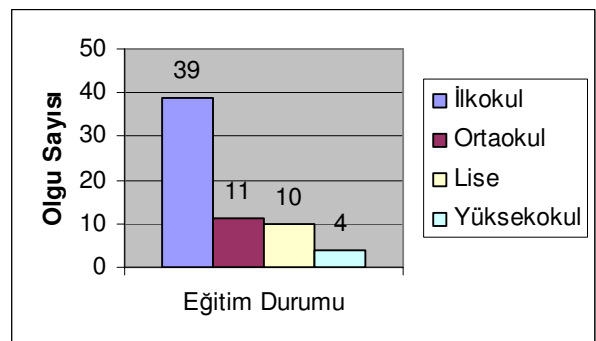
dağılımı incelendiğinde, 25 (%39.0) olgunun 20-30 yaş arasında, 16 (%25.0) olgunun 30-40 yaş arasında, 15 (%23.4) olgunun 20 yaşının altında olduğu ve 8 (%12.5) olgunun 40 yaş ve üstü olduğu görülmüştür.

Eşlerin eğitim durumları incelendiğinde; şiddete uğrayan kadın olguların 40(%62.5)'i ilkokul mezunu iken yüksek okul mezunlarının sayısı 4(%6.2) olarak tespit edilmiştir (Grafik 1). Şiddet uygulayan erkek olguların 39 (%60.9)'u ilkokul, 4(%6.2) olgunun yüksek okul mezunu olduğu görülmüştür (Grafik 2).

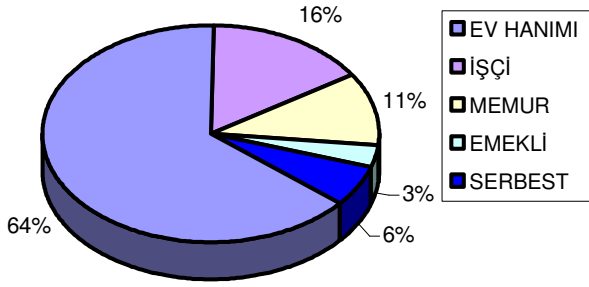
Eşlerin meslek durumuna bakıldığında, şiddete uğradığını belirten 41 olgunun (%64.0) ev hanımı olduğu gözlenmiştir (Grafik 3). Eşine karşı şiddet uygulayan erkeklerde, herhangi bir işte çalışmayanların sayısı 10(%16.6) olarak tespit edilmiştir. 31(%48.4) olgunun serbest meslek grubunda olduğu saptanmıştır (Grafik 4).

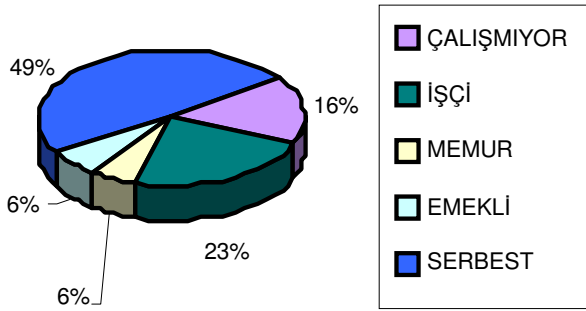
Grafik 1. Şiddete uğrayan kadınların eğitim durumları.

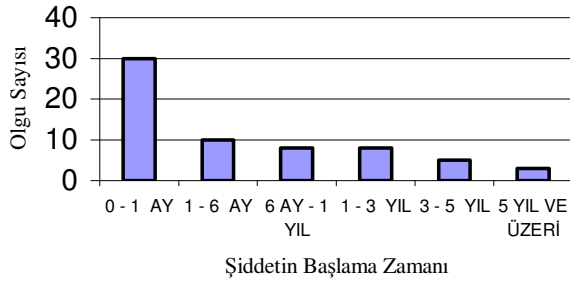
Grafik 2. Şiddet uygulayan erkeklerin eğitim durumları.

Grafik 3. Kadınların meslek durumu.

Grafik 4. Erkeklerin meslek durumu.

Grafik 5. Şiddetin başlama zamanı.

Çalışmamızda, aile içi şiddetin en yüksek oranla 30(%46.8) olguda evliliğin ilk 1. ayı içerisinde başladığı gözlenmiştir (Grafik 5).

Şiddet uygulayan eşlerin madde kullanma alışkanlığına bakıldığında ise, herhangi bir madde kullanmayan olguların sayısı 27 (%42.1), alkol kullanan olguların sayısı 26 (%40.6) olarak tespit edilmiştir (Tablo 1).

Çalışmamızda tespit ettiğimiz fiziksel şiddetin, çoğunlukla kaba dayak(tokat, yumruk, sopa v.b.) sonucu meydana geldiği ancak 5 (%7.8) olguda

kesici delici alet kullanıldığı görülmüştür. Şiddet sonucunda 12 (%18.7) olguda hayati tehlike oluşurken, 52 (%81.2) olgunun hayati tehlikeye maruz kalmadıkları, mutad iştigalden kalma sürelerinin 0-10 gün ile 11-19 gün aralığında olduğu saptanmıştır (Grafik 6 ve 7).

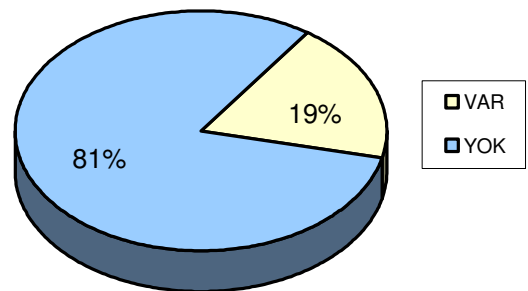
Evlenme şekli incelendiğinde, en yüksek oranın %45.3 (29 olgu) ile görücü usulü evlenme şeklinde olduğu, %39.0 (25 olgu) olgunun anlaşarak, %16 (10 olgu) olguda ise kaçarak evlenmenin izlediği görülmüştür. Eşi ile tekrar barışıp birlikte yaşamaya devam etmelerinin sebebi sorulduğunda, olguların hepsinde ortak neden olarak, yakınlarının aracılığı ile barıştırılma ve çocuk sahibi olma beyan edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Kadına yönelik şiddet olayları pek çok ülkede her ırk, sınıf, etnik ve kültürel grupta ortaya çıkabilmektedir. Şiddeti yalnızca kişisel bir sorun değil, birçok kadının yaşamını etkileyen sosyal bir problem olarak görmek gerekmektedir. Ülkemiz de dahil olmak üzere birçok toplumda eş tarafından uygulanan şiddetin bir dereceye kadar doğal sayılması ve ataerkil aile yapısının bir sonucu

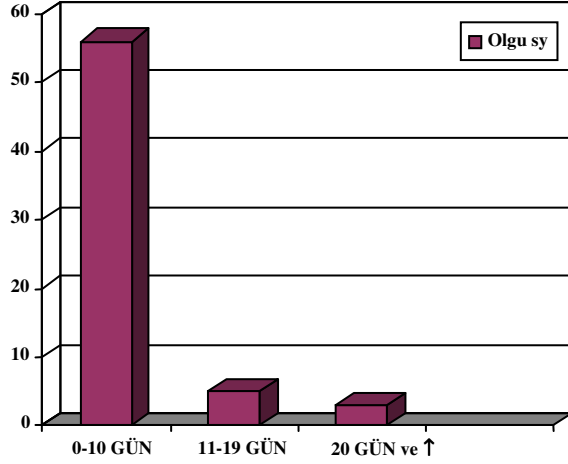
Tablo 1. Erkeğin madde kullanma alışkanlığı.

Madde	Olgu sayısı	Yüzde
Yok	27	%42.1
Alkol	26	%40.6
Uyuşturucu	7	%10.9
Her ikisi	4	%6.2

Grafik 6. Hayati tehlike.

olarak görülmesi nedeni ile sorun, aile içinde

Grafik 7. Mutad iştiğal.

çözülmeye çalışılmaktadır. Erkeğin doğası gereği kontrolcü ve agresif olduğu kabul edildiğinden, şiddeti engellenmenin en yaygın yolu olarak kadının sessiz ve şikayet etmeyen bir tutum sergilemesi gerekliliği toplumda kabul görmektedir. Bunun sonucu olarak, erkeğin şiddet uygulama nedenleri rasyonelize edilmekte, kadının şikayetçi olması toplum tarafından engellenmektedir.^{4,5,9} Ülkemizde yapılan bir çalışmada şiddet uygulayanların %89'unun erkek, şiddete uğrayanların %89'unun kadın olduğu belirtilmiştir.¹² Çalışmamızda, şiddete uğrayan kadınların 25 (%39.0)'ünün 20-30 yaş arası grupta olmasına karşın, tüm yaş gruplarında şiddet olayının mevcut olduğu görülmüştür. Şiddetin en çok görüldüğü evlenme şeklinin 29 (%45.3) olgu ile görücü usulü olmasına rağmen, anlaşarak ve kaçarak evlenenlerde de sırasıyla %39.0 (25 olgu) ve %16.6 (10 olgu) oranında şiddete rastlanması, evlilik öncesi tanışıklığın şiddeti önlemediğini göstermektedir. 30 (%46.8) olguda şiddetin, evliliğin ilk 1. ayı içinde başladığı ve zamanla artarak devam ettiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda da şiddetin erken dönemde başladığı ve artarak devam ettiği belirtilmektedir.^{4,5}

Çalışmamızda, şiddete uğrayan kadınların %64.0'unun ev hanımı olmasının yanında, şiddet uygulayan erkeklerin %48.4 oranında (en yüksek oranda) serbest meslek sahibi olduğunun

saptanması, kadının ekonomik güvenceden yoksun olmasının, gelir düzeyi düşüklüğünden daha önemli bir risk faktörü olduğu görüşünü desteklemektedir. Yıldız ve arkadaşları da çalışmalarında şiddet uygulayanların %93'ünün çalıştığını tespit etmişlerdir.¹² Aile içi şiddetin alt sosyoekonomik tabaka ile sınırlı olmadığını gösteren bu sonuç, literatürle uyumlu bulunmuştur.

Aile içi şiddette; alkol ve sarhoşluğun denetimi gevşeterek rol oynadığını ileri süren görüşler vardır.^{13,14} Çalışmamızda eşine karşı şiddet uygulayan erkeklerde herhangi bir madde kullanmayanlar ile alkol kullanma alışkanlığı olanların oranının birbirine yakın bulunması, belirli gruplarda (sosyoekonomik seviyesi düşük, işsiz, eğitimsiz, madde kullanma alışkanlığı olanlar,vb.) şiddetin yüksek oranda görüldüğü önyargısını desteklemektedir.^{4,5,7} Yıldız ve arkadaşlarının çalışmasında şiddet uygulayanların %38'inin şiddet uyguladığı sırada alkollü olduğu saptanmıştır.¹² Çalışmamızda şiddet uygulayan eşlerin 26 (%40.6) olguda alkol, 7 (%10.9) olguda uyuşturucu madde, 4 (%6.2) olguda hem alkol hem de uyuşturucu madde kullandıkları belirtilmiştir. Bu bulgularla alkolün şiddetin nedeni değil, şiddet eğilimi olan kişilerin davranışlarını ortaya koymakta yardımcı bir faktör olduğu düşüncesindeyiz.

Literatürle uyumlu olarak; şiddete uğrayan ve uygulayanlarda eğitim düzeyi düşük bulunanların oranı yüksek olmakla birlikte, eğitim düzeyi yüksek olanlarda da şiddetin gözlendiği görülmektedir. Yıldız ve arkadaşları yaptığı çalışmada, şiddet uygulayanların %43'ünün ilkökul, %12'sinin ortaokul ve %45'inin lise ve üniversite; şiddete maruz kalanların ise %39'unun ilkökul, %13'ünün ortaokul, %44'ünün lise ve üniversite mezunu olduğunu, %4'ünün ise okuma yazma bilmediğini saptamışlardır.¹² Aslında, toplumun genel durumu göz önüne alındığında, her eğitim seviyesinde şiddetin görülebileceği, yüksek düzeyde eğitim görmeyen şiddeti engellemeye yetmediğini söylemek abartı olmayacaktır. Erkeğin ya da kadının eğitim seviyelerine bağlı olmaksızın kadının ev içinde şiddete uğradığı ve şiddetin gerçekleşmesinde toplumsal cinsiyet rolünün önemli olduğu kanaatindeyiz.^{3,5,7,10,11} Meydana getirilen lezyonların ağırlıklarına

göre dağılımları incelendiğinde, önemli bir kısmının hafif grupta ve kaba dayakla oluştuğu görülmektedir. Ancak bu olguların %7.8'inde kesici-delici alet kullanımı söz konusudur. Bu, şiddetin en ağır sonucu olan ölümlere kolaylıkla yol açacağını göstermektedir.^{4,10,11}

Hukuki ehliyeti olan tüm diğer hastalar gibi şiddete maruz kalanlara da tedavi ve tıbbi girişimlerle ilgili bilgi verilmesi ve kişiden onayın alınması gerekliliği hekimlerin görevleri arasında olduğu, hekimin sorumluluklarının kişiye güvenli bir yer bulma çabasını kapsayacak kadar geniş olduğu bildirilmektedir.^{15,16} Ülkemizde mevcut şartlar yeterli değilse de hekimler bu tür olgularda sadece bedensel ve ruhsal tedavi yöntemlerini uygulamakla kalmamalı, sorunun bir toplum sağlığı sorunu olduğunu kavramalı ve kendini ona göre geliştirmelidir. Ayrıca hekimler, şiddete maruz kalan kişilere ait bilgi ve bulguları gizli tutmalı, kadının yakınlarına rızası alınmadan bilgi vermemelidir. Bunlar zaten hekimlerin uyması gereken etik kurallardır. Evlilik ya da tanışmanın ilk aylarından başlayıp giderek artan oranda devam eden şiddetten kurtulmak istendiğinde çevre baskıları, yetersiz resmi ve hukuki destek ortamı ile karşılaşmaktadır. Şiddete uğrayan kadınlarla sık karşılaşan hekimler, bu olguları görmezden gelmeyi bırakıp adli vaka kapsamında değerlendirmek durumundadır. Ayrıca mağdurun korunması için sığınma evleri, çeşitli gereksinimlerin karşılanabildiği sosyal hizmetler ve hukuksal yardım, sağlıklı bir birey olarak tekrar topluma kazandırılması için gerekli rehabilitasyon çalışmalarının sürdürülebileceği kurumlara ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Brown K, Herbert M. Preventing Family Violence, West Sussex: John Wiley and Sons 1997.
2. Romito P, Gerin D. Asking Patients about violence: A

- Survey of 510 Woman Attending Social and Health Services in Trieste, Italy. Social Science and Medicine 2002;1813-24.
3. Sayıl I. Ailede Şiddet. T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, Mart 1994, Sayı2:18-20.
4. Savran B, Çekin N, Özdemir H, Hilal A, Salaçin S. Aile İçi Eşler Arası Kaza Dışı Yaralanmalar. IV. Sosyal Psikiyatri Sempozyumu Bildiri Özet Kitapçığı, Adana, 7-9 Mayıs 1997;2-3.
5. Günay Y, Ramadanoğlu E. Aile Kavramı İçinde Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Olayının Adli Tıp Kurumu'na Yansması. I. Adli Tıp kongresi, İstanbul, 1994.
6. Aslan H, Avcı A, Ünal M. Psikiyatride Kadına Bakış. Psikiyatri Bülteni, 1994;3:21-4.
7. Hasanhanoglu ND. Psikonevroz Tanılı Kadın Hastalarda Aile İçi Örselenme Öyküsünün Sorgulanması ve Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Master Tezi, Adana, 1996.
8. Sarımurat N. Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Evli Kadınlar ve Ortak Özellikleri. Nöropsikiyatri Arşivi, 1993;30:302-8.
9. Yüksel Ş, Kayır A. Psikiyatride Başvuran "Örselenen Kadın"ın Tanınması. Düşünen Adam, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Yayın Organı, 1986;1:16-20.
10. Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara. Bizim Büro Basımevi, 1995.
11. Evdeki Terör: Kadına Yönelik Şiddet. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Yayınları, İstanbul, 1996.
12. Yıldız HK, Yavuz MF, Akıncı FS, Gölge ZB. Aile İçi Şiddet Olgularında 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulamaları. Adli Tıp Dergisi, 2003,17:59-68.
13. Arıkan Ç. Sosyal Hizmetler Açısından Şiddet ve Bir Şiddet Türü Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi 1987:75-97.
14. Aslan H, Avcı A. Kadınların Eşleri Tarafından Fiziksel İstismarı, Psikiyatri, Psikoloji ve Psikofarmakoloji Dergisi 1994;2:354-9.
15. Tabipler Birliği Etik ve Hukuk İşleri Konseyi. Hekimler ve Eviçi Şiddet, JAMA (Türkçe Çeviri), 1992;807-11.
16. Amerikan Tabipler Birliği, Bilimsel İşler Konseyi. Kadınlara Yönelik Şiddet: Tıp İçin Taşıdığı Anlam. JAMA (Türkçe Çeviri). 1992:799-806.